

СТАНОВИЩЕ
от
доц. д-р Анна Станева

относно конкурс за „Доцент“ по специалност 3.6 Право (Гражданско и семейно право), обявен в ДВ № 23 от 17.03.2017 г. с кандидат гл. ас. д-р
Галина Петрова Димитрова

1. Биографични бележки

Галина Петрова Димитрова, която е единствен кандидат в настоящия конкурс за доцент, е родена на 10.7.1976 г. Преподава Гражданско и семейно право в катедрата по Гражданско правни науки на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ от 2002 г., когато става асистент; през 2007 г. става ст. асистент, а през 2011 г. – гл. асистент. През 2013 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ с труда “Прекратяване на осиновяването по българското право”.

2. В конкурса за доцент кандидатката участва с две монографии: Договорът за аренда в земеделието и Настойничество и попечителство, и двете публикувани от издателство „Нова звезда“ през 2016 г. След защитата на докторската дисертация е публикувала също пет статии.

2.1. Монографията „Договорът за аренда в земеделието“ е в обем на 232 страници. Той представлява задълбочен и пълен анализ на договора за аренда в земеделието – тема, която не е била разработвана в самостоятелно монографично изследване в България.

Трудът се състои от предговор, три глави и заключение. В първата глава са разгледани понятието, характеристиките на договора за аренда и неговото сключване. Договорът е характеризирани като двустранен, формален, възмезден, каузален, комутативен. Посочва се също, че договорът е срочен, дори и тогава, когато страните не са уговорили срок. Договорът също се характеризира като такъв с оглед личността на арендатора, като изводът се

основава на чл. 11, ал. 1 Закона за арендата в земеделието (ЗАЗ) и чл. 17, ал. 1 ЗАЗ – ако това не е изрично уговорено, арендаторът няма право да преарендова, залага или прехвърля правата си по договора за аренда, както и че договорът се прекратява при смърт или поставяне под запрещение на физическото лице арендатор, съответно при прекратяване на юридическото лице. Струва ми се, че авторката би трябвало да продължи анализа, тъй като посоченото едва ли е достатъчно, за да се определи един договор като *intuitu personae* – важното за тази квалификация са не само посочените белези, но и дали е допустимо изпълнение от лице, различно от длъжника. Авторката сама изтъква, че арендните плащания могат да бъдат изпълнени от трето лице. Същото, струва ми се, важи и за останалите задължения на арендатора, стига да не се касае за действия, за които е нужно изрично съгласие на арендодателя по чл. 11, ал. 1 ЗАЗ.

В раздел втори на глава първа е направен исторически и сравнително правен анализ на уредбата на този вид договорни отношения, като последният включва уредбата на материята в Германия, Франция, Колумбия, Казахстан и Русия.

В последния раздел на глава първа е разгледано сключването на договора за аренда. Авторката изтъква, че ако земята е съсобствена, договорът може да бъде сключен само от някои от съсобствениците, независимо от притежаваните от тях идеални части, като бегло се спира на причините за възприемане на това разбиране. Дори и преди последното изменение на чл. 3, ал. 4 ЗАЗ от 2017 г. (предвиждащо изрично изискване за притежание на повече от 50 на сто идеални части от имота), приемането на тази теза без каквото и да е съмнение в нейната правилност, е смущаващо. Фактът, че няколко месеца по-късно законът е изменен, показва, че тезата едва ли е била безспорна.

Глава втора обхваща правата и задълженията на страните по договора, а в третата глава е разгледано изменението и прекратяването на договора за аренда в земеделието.

Изложението е правилно структурирано, като следва естественото развитие на договорното правоотношение и дава възможност за пълно и логично проследяване на изследваната материя.

2.2. Монографията „Настойничество и попечителство“ в обем от 190 страници разглежда един слабо изследван в нашата правна литература институт. След книгата на П. Бешков от 1984 г., посветена на темата, няма други цялостни изследвания, а и статиите в тази област са незначителен брой. Това увеличава значението на разглеждания труд, особено като се има предвид подготовката на нов законопроект в разглежданата материя.

Монографията се състои от предговор, пет глави и заключение. Първата глава „Общи положения“ включва понятието за настойничество и попечителство, исторически и сравнително правен анализ и отграничения от сходни правни фигури. Втората глава обхваща основанията и реда за учредяване на настойничество и попечителство; третата – правата и задълженията на членовете на настойническия съвет на попечителя и зам. попечителя и четвъртата е посветена на основанията, реда и последиците от прекратяване на настойничеството и попечителството. В заключението са изведени основните предложения за изменение на законодателната уредба на автора.

Анализиран са последователно и подробно всички въпроси, които възникват във връзка с настойничеството и попечителството, като правният анализ е илюстриран с житейски примери, което повишава практическата му полезност. Направен е уместен критичен анализ на част от идеите, заложиени в проекта за Закон за физическите лица и мерките за подкрепа.

Правилно авторката е определила настойничеството и попечителството като комплексен институт с елементи на гражданското, семейното и административното право. Положително следва да бъде оценен фактът, че стремейки се към пълнота на анализа, тя не е избегнала да разгледа и въпроси, които излизат извън обхвата на гражданското и семейното право. Обсъдено е естеството на акта за назначаване на настойник или попечител и различните процесуални възможности, възникващи във връзка с него. Споделям застъпената теза, макар тя да влиза в противоречие с практиката на административния съд, че актът за назначаване на настойник или попечител е административен акт, без това да означава, че автоматично по отношение на него се прилагат всички правила на Административно процесуалния кодекс.

Заслужава внимание анализът на обжалването на действията на органа по настойничество и попечителство (чл. 161 СК). Авторката посочва хипотезите и лицата, легитимирани да подадат жалба. Правилна е тезата, че когато се обжалва назначаването на настойник/попечител поради липса на основание за това, при уважаване на жалбата съдът би трябвало да прогласи назначаването на настойник/попечител за нищожно. Липсва отговор обаче относно съдържанието на съдебното решение, ако съдът констатира, че органът по настойничество и попечителство неправилно е отказал да назначи настойник или попечител. В чл. 161 СК е предвидено, че „решението на районния съд е по същество“. Означава ли това, че съдът ще назначи настойник, настойнически съвет или попечител и зам. попечител, като с това поема чужда функция, или решението би трябвало да е в смисъл да обяви отказа за противоречащ на закона и да задължи органа по настойничеството и попечителството да назначи съответните лица. Бих подкрепила второто разбиране.

Положителна оценка следва да се даде още на: сравнението между основанията за настаняване на дете извън семейството по чл. 25 Закона за закрила на детето и основанията за назначаване на настойник или попечител; разграничението между функциите на родителите (като права и задължения) и тези на настойника и попечителя, включващи предимно задължения спрямо детето; възможностите на настойника да се разпорежда с имущество на детето и по-специално да използва доходите от имуществото му и др.

2.3. Статиите в преобладаващата си част са посветени на темите на монографиите и разглеждат отделни въпроси, свързани със съответния правен институт.

3. Обща оценка на трудовете

За двете монографии, наред с конкретно посоченото по-горе, могат да бъдат изведени следните общи характеристики:

Авторката изглежда има афинитет към слабо изследвани материи, което е проява на творческа смелост и дава възможност за самостоятелна изява. Тя

проявява добросъвестност, като изчерпателно и последователно разглежда всички въпроси, които възникват във връзка с избраната тема. Изложението е много добре систематизирано и правно-логически обосновано, с добър правен език. Използван е сериозен научен апарат, като авторката добросъвестно се позовава на съответните автори. Обхваната е и достъпната съдебна практика, нерядко на нивои съдилища.

Анализът е критичен, констатирани се ред недостатъци на нормативната уредба и се предлагат уместни решения *de lege ferenda*.

Към трудовете могат да бъдат отправени и някои общи критики:

Обикновено се приема, че наличието на исторически и сравнително-правен анализ е признак за пълнота на едно научно съчинение и по правило се оценява положително. Моето мнение е, че тази, често приемана за задължителна част от една монография, може да бъде ценна и полезна, само ако е свързана с основното изложение, ако определени изводи на автора се извличат и аргументират с помощта на сравнителния анализ. В противен случай тази част от труда остава чисто информативна, самоцелна и без връзка с останалата част от изложението. За да бъде обективна, следва да отбележа, че напоследък в почти всички съчинения се наблюдава същият подход.

Както бе посочено, трудовете на Г. Димитрова са написани технически изрядно; тя пунктуално се спира на всеки логически възникващ въпрос. Не винаги обаче дава свой отговор; нерядко се задоволява да възпроизведе чуждо мнение, без собствена аргументация и убеденост. Трудът страда от това, защото не се усеща авторското присъствие.

4. Преподавателска дейност

В допълнение следва да се има предвид учебната дейност на гл. асистент Галина Димитрова. Вече 15 години тя води упражнения по Семейно и наследствено право, Гражданско право – обща част, Облигационно право и Вещно право с пълна натовареност; участва във всички изпити и текущи проверки на студентите, вкл. с правото да изпитва самостоятелно. От няколко години води и самостоятелен лекционен курс по Основи на частното право в програмата на специалност Международни отношения на Юридическия

факултет. Тя е изключително добросъвестен преподавател с високо чувство за отговорност.

5. Заключение

Въз основа на изложеното, считам, че кандидатът Галина Петрова Димитрова отговаря напълно на законовите изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“: тя има научна степен "доктор"; заемала е последователно академичните длъжности "асистент", „ст. асистент“ и "главен асистент" в продължение на 15 г. (значително повече от изискуемите 2 г. по закон); представила е два публикувани монографични труда по теми, различни от дисертацията за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

Затова намирам, че настоящото научно жури следва да избере гл. асистент, доктор Галина Петрова Димитрова за доцент по Гражданско и семейно право.

.....
Доц. д-р Анна Станева

24.7.2017